

Datum

2023-09-04

Vår referens

Jenny Lindvall

Utvecklingssamordnare

jenny.lindvall2@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet - Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2023:15 ASN-2023-15531

Sammanfattning

I utredningens betänkande presenteras en rad förslag som innebär utökade möjligheter för socialnämnderna att få och dela information i sitt arbete med skydd och stöd för barn.

Bland annat föreslås att fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid oro för barn.

Utredningen föreslår också att socialnämnderna, när de utreder barn, ska hämta in utdrag från misstanke- och belastningsregistren om barnet och de som barnet bor tillsammans med. Om det finns risk att ett barn kommer att utöva eller utsättas för brottslig verksamhet föreslår utredningen utökade möjligheter till informationsdelning mellan socialnämnder i olika kommuner.

Förvaltningen bedömer att flera av förslagen kan bidra till att uppnå utredningens syfte, att skapa fler förutsättningar för socialtjänsten att förebygga brott och stärka skyddet för barn.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrande avseende Socialdepartementets remiss Fler verktyg i socialtjänstens arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15) enligt förvaltningens förslag
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2023:15
- G-Tjänsteskrivelse - Remiss från Socialdepartementet - Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2023:15
- Förslag till yttrande - Remiss från Socialdepartementet - Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn, Ds 2023:15

Beslutsplanering

ASN beredning 2023-09-06

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2023-09-13

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2023-09-26

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen på adress registrera.stk@malmo.se.

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har fått möjlighet att yttra sig över Socialdepartementets betänkande *Fler verktyg i socialtjänstens arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn*. (Ds 2023:15).

Bakgrund

Regeringen har beslutat om ett utredningsuppdrag som handlar om socialnämnders arbete med barn och om utökade möjligheter att inhämta och utbyta uppgifter inom socialtjänsten för att förebygga brott och stärka skyddet för barn.

Av direktivet (S2022/00807) framkommer sex huvudfrågor:

1. om anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att ett barn far illa, ska utökas till att omfatta fler myndigheter och yrkesgrupper än idag,
2. om det ska vara obligatoriskt för socialnämnder att återkoppla till den som omfattas av skyldigheten att göra en anmälan om oro för barn,
3. om socialnämndernas möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren inom ramen för en barnavårdsutredning, ska utvidgas,
4. om gallringsbestämmelserna i fråga om handlingar i barns personakter (barnakter) bör ändras och om den 70-åriga sekretesstiden för handlingar i barnakter ska förlängas,
5. om möjligheterna till informationsutbyte mellan socialnämnder i olika kommuner behöver utvidgas i det brottsförebyggande arbetet med barn och unga, samt
6. behovet av att förbättra möjligheterna för socialnämnder att inhämta information vid utredning av barnets bästa när det gäller frågor om vårdnad om barn, barns boende och barns rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor hos.

I uppdraget har ingått att föreslå nödvändiga författningsändringar och att analysera och redovisa kostnadsmissiga och andra konsekvenser av förslagen. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Nedan följer en kort redogörelse för de centrala förslagen i betänkandet som förvaltningen bedömer vara mest relevanta. Redogörelsen följer betänkandets kapitelindelning.

Fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid oro för barn

Förslag: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, länsstyrelserna, Skatteverket och Tullverket samt anställda hos dessa myndigheter ska vara skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Förslag: Den som enligt lagen om ordningsvakter förordnats till ordningsvakt ska vara skyldig att genast anmäla till socialnämnden om ordningsvakten i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Anställda på vissa myndigheter och i vissa verksamheter som berör barn och unga, till exempel skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård och tandvård är skyldiga enligt lag att genast anmäla om de i sitt arbete får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Skyldigheten regleras i 14 kap. 1 § SoL. Att försumma sin anmälningsskyldighet kan föranleda straffansvar då den som inte fullgör sin skyldighet att genast anmäla till en socialnämnd kan dömas för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken.

Utöver anmälningsskyldigheten finns en allmän rekommendation i 14 kap 1 c § om att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.

Många barn i Sverige får det bistånd av socialnämnderna som de är i behov av och har rätt till. Men det finns också exempel på när samhället har misslyckats med att tillhandahålla nödvändiga insatser. Det handlar till exempel om barn och ungdomar som dras in i kriminalitet eller barn och ungdomar som utsätts för dödligt våld. Flera av dessa barn eller deras anhöriga kan antas ha haft kontakt med olika myndigheter och aktörer i samhället.

Sannolikheten för att ingen av dessa fått kännedom om eller misstanke att allt inte stått rätt till kan i många fall anses utesluten.

Flera myndigheter som inte omfattas av anmälningsskyldigheten har utarbetat riktlinjer för om och hur anmälan ska göras till en socialnämnd vid oro för barn. Utredningen bedömer att det inte är tillräckligt för att fullt ut säkerställa att eventuell oro för ett barn kommer till en socialnämnds kännedom.

En lagstadgad anmälningsskyldighet medför ett särskilt krav på den som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

En lagstadgad anmälningsskyldighet kan därför antas öka benägenheten att göra en anmälan. Att straffrättsligt ansvar kan utkrävas om anmälningsskyldigheten inte fullgörs gör att det kan antas att eventuella missförhållanden eller misstankar om sådana anmälas i större utsträckning än om det bara finns en rekommendation.

En lagstadgad anmälningsskyldighet jämfört med en rekommendation tydliggör också barnets rättsliga ställning.

De föreslagna myndigheterna är sådana som i sina verksamheter kan få kännedom om eller misstanke att barn far illa. Myndigheter anses ha ett särskilt ansvar för att uppmärksamma barn som far illa och medverka till att socialnämnder får kännedom om detta.

Ordningsvakter är personer som inte är poliser men som Polismyndigheten har förordnat att medverka till att upprätthålla allmän ordning. Sammanblandning ska alltså inte ske med skyddsvakter och väktare. Ordningsvakter kan inom ramen för sitt uppdrag komma i kontakt med familjer och barn i flera olika sammanhang.

Den som ska få återkoppling efter en anmälan om oro för barn ska få det skriftligen och inom viss tid

Förslag: När socialnämnden informerar den som har gjort en anmälan om att en utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår ska detta göras skriftligen och, om det inte finns synnerliga skäl, inom 14 dagar efter det att anmälan har inkommit.

Idag finns det en möjlighet för socialnämnder att höra av sig till den som har gjort en anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL och informera (återkoppla) om anmälan har föranlett att en utredning inletts eller inte inletts alternativt informera om att en utredning redan pågår. Om den som har gjort en anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL begär det ska återkoppling ske, om det inte med hänsyn till omständigheterna är olämpligt.

Även om det redan i dag finns en skyldighet att på begäran återkoppla till anmälaren har utredningens kartläggning visat att så inte alltid sker. Det handlar bland annat om tids- och resursbrist och en osäkerhet om vilken information som får lämnas ut.

Att den som har begärt återkoppling får det ökar förtroendet för socialtjänsterna vilket i sin tur kan bidra till att de som är anmälningsskyldiga fullgör anmälningsskyldigheten i större utsträckning. Att information till den som har gjort en anmälan om oro för barn ska lämnas skriftligen innebär att uppgifterna kan sparas hos anmälaren vilket medför att informationen kan följa barnet i stället för anmälaren.

Anmälande myndighet kommer vid behov kunna följa upp barnets situation på ett bättre sätt.

Socialnämnderna ska få utökade möjligheter att inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren

Förslag: En socialnämnd ska vid en utredning av om den behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren avseende barnet samt närstående till barnet som är över 15 år och som barnet bor tillsammans med. Registerutdragen för dessa personer behöver inte inhämtas om det bedöms obehövt. Om det behövs ska socialnämnderna vid en sådan utredning även få inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren avseende andra personer.

Idag finns en möjlighet för socialnämnder att inhämta uppgifter från misstanke- och belastningsregistren i vissa situationer. Det är vid utseende av kontaktperson eller kontaktfamilj, vid familjehemsutredningar, vid adoption, vid utseende av särskild handläggare om verkställighet av ungdomsövervakning samt vid åtgärder enligt LVU och LVM.

Ett barns behov av skydd och stöd bedöms inom ramen för en och samma utredning oavsett om utredningen resulterar i frivilliga insatser eller insatser med stöd av LVU. Någon reglering om när en utredning övergår från att vara en utredning enligt socialtjänstlagen till att vara en utredning enligt LVU finns inte.

Detta kan bli problematiskt då socialnämnderna har möjlighet att inhämta fler uppgifter när de överväger tvångsåtgärder enligt LVU än om det är fråga om frivilliga insatser enligt socialtjänstlagen.

Socialnämnderna har ett långtgående ansvar och flertalet skyldigheter när det gäller barn, inte minst att skydda och ge stöd till de barn som far illa, misstänks fara illa eller riskerar att fara illa.

När socialnämnder genomför en utredning av om den behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är det därför av betydelse att socialnämnderna kan samla in ett fullgott underlag för det beslut som sedan ska fattas. Detta för att barnet i fråga ska kunna erbjudas rätt stöd och skydd. Även om en utredning bör anpassas till varje situation och även om mer information än nödvändigt inte bör inhämtas under en utredning bedömer utredningen att det finns behov av att viss grundläggande information inhämtas i samtliga utredningar.

Uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren är exempel på sådan information.

Detta då de uppgifter som finns i dessa register är sådana att de kan bidra till att bekräfta, stärka alternativt dämpa en reell eller påtaglig oro för ett barn. Information som finns i misstanke- och belastningsregistren kan därmed, oavsett dess innehåll, få betydelse i samtliga ärenden.

Utredningen menar att det mest ändamålsenliga är att socialnämnderna som huvudregel ska inhämta utdrag ur misstanke- och belastningsregistren. Socialnämndernas handläggare ska göra många överväganden och fatta många svåra beslut, ofta under tidspress. Till detta kommer att handläggarna står under ett tjänstemannaansvar med risken att dömas för tjänstefel även vid oaktsamhet vid sin myndighetsutövning.

En reglering som anger att registerkontroll som huvudregel ska göras avseende vissa personer ger handläggarna en tydlighet vad gäller inhämtandet av registerutdrag. Att det finns en tydlighet innebär även att barn inte blir utlämnade till olika handläggares bedömning om det finns lagstöd och skäl för att inhämta uppgifter ur nu aktuella register. Att inhämtandet av registeruppgifterna är huvudregeln innebär alltså ett ytterligare stärkt skydd för barn.

Att en registerkontroll utgör huvudregel innebär en högre grad av enhetlighet och likabehandling av de personer som kontrollen avser. Detta ökar skyddet för den vars uppgifter begärs in och skulle i sin tur kunna öka förtroendet för socialtjänsterna. Undantag från huvudregeln om kontroll av registren kan göras om det bedöms obehövt.

Förslaget kommer att medföra visst merarbete för socialnämnderna. Med bättre riskanalyser och möjlighet till tidiga insatser kan det dock antas att förslaget på sikt leder till minskad arbetsbelastning och minskade kostnader för kommunerna.

Förbättrad sökbarhet av handlingar som rör barn och längre gallringsfrister

Förslag: En anmälan om oro för ett barn och handlingar som kommit in eller upprättats i samband med en sådan anmälan samt övriga handlingar som kommit in eller upprättats i samband med en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ska sparas längre tid än i dag.

Förslag: I en barnakt ska en anmälan om oro för barn, handlingar som har kommit in eller upprättats i samband med en sådan anmälan samt övriga handlingar som har kommit in eller

upprättats i samband med en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd inte gallras förrän 60 år efter barnets födelse.

Det är inte självklart att socialnämnden ska inleda en utredning när en anmälan inkommer. Socialnämnden behöver ta ställning till om anmälan kan eller bör föranleda någon åtgärd av socialnämnden. En förhandsbedömning kan leda till att socialnämnden antingen beslutar att inleda en utredning eller att inte inleda en utredning.

Det är idag in inte tillåtet för socialnämnderna att sammanställa anmälningar och beslut om att inte inleda en utredning i sökbara register. Många kommuner sätter därför idag in handlingarna i kronologisk ordning i en pärm som kallas den kronologiska pärmen. I 7 a § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuL) finns ett förbud mot att i register ta in uppgifter om känsliga personuppgifter eller uppgifter om i övrigt ömtåliga personliga förhållanden.

Utredningens bedömning är att ett *beslut att inte inleda en utredning* är ett utövande av socialnämndens maktbefogenhet och skyldighet att bestämma om en enskild, dvs. barnet.

Beslutet att inte inleda en utredning kan, precis som ett beslut att inleda en utredning eller bevilja en insats, i vissa fall vara livsavgörande för det barn som beslutet angår. Den sammantagna bedömningen är att ett beslut av en socialnämnd med anledning av en anmälan om oro för barn utgör myndighetsutövning, oavsett om innebörden är att en utredning ska inledas eller att en utredning inte ska inledas.

Att samtliga anmälningar om oro för barn blir en del av barnakten kommer underlätta för socialtjänsterna att få en helhetsbild av barnets situation. Det kommer att innebära administrativa och arbetsrelaterade tidsvinster. Socialtjänsterna kommer kunna arbeta effektivare och behöva göra färre interna och externa efterforskningar avseende det barn som ett ärende gäller.

Att ett ärende är inlett innebär inte per automatik att en utredning ska anses inledd. Att ett ärende är inlett redan i samband med att anmälan inkommer innebär dock ökad rättssäkerhet för den enskilde eftersom socialnämnderna då behöver beakta bestämmelser i förvaltningslagen och socialtjänstlagen vad avser handläggning av ärenden.

Utredningen menar att dagens gallringsbestämmelser är problematisk då den innebär att uppgifter om ett barn som är föremål för utredning och insatser som liten inte finns kvar om barnet aktualiseras på nytt hos socialtjänsten efter mer än fem år.

Längre gallringsfrist för vissa handlingar i barnakter kommer leda till att socialnämnder får möjlighet att ta del av tidigare dokumentation rörande barnet om det för samma barn inkommer en ny anmälan om oro. Längre gallringsfrist möjliggör också att enskilda i vuxen ålder har möjlighet att ta del av handlingar som avser dokumentation om dem själva och som har gjorts under deras barndom.

Utökade möjligheter till informationsdelning mellan socialtjänster

Förslag: En myndighet inom socialtjänsten ska få lämna ut uppgifter som rör ett barn till en annan sådan myndighet i samma eller i en annan kommun om det finns risk för att barnet kommer att utöva eller utsättas för brottslig verksamhet samt ett utlämnande av uppgifterna kan

antas bidra till att barnet inte far illa och utlämnandet bedöms vara till barnets bästa. Myndigheterna ska därefter få ha de fortsatta kontakter som behövs för att tillvarata barnets bästa.

Sveriges kommuner varierar i storlek. Såväl vuxna som barn och unga rör sig i dag med enkelhet över kommungränser på grund av arbete, skolgång, fritidsintressen eller att barnet har föräldrar som bor i olika kommuner. Precis som människor rör sig över kommungränser gör därmed även brottsligheten det. För brottsligheten finns inga kommungränser och kommunöverskridande brottsförebyggande arbete är därför en särskilt viktig del i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Utredningens uppfattning är att barn ska kunna garanteras att socialtjänsterna vidtar samtliga tänkbara åtgärder för att förebygga att de far illa, utvecklas ogynnsamt, utsätts för brott eller hamnar i kriminalitet. Brottslighet medför många negativa konsekvenser, såväl för offer och gärningspersoner som för samhället i stort. Att bli utsatt för ett brott är i många fall en traumatisk upplevelse.

Utredningens bedömning är att de hinder och begränsningar som sekretessen ibland innebär inte ger socialtjänsterna möjlighet att fullt ut använda hela sin verktygslåda för att i största möjliga mån kunna fullgöra sitt uppdrag vad avser det förebyggande arbetet med barn och unga enligt socialtjänstlagen.

Exempel på situationer då det kan bli aktuellt att dela information till en annan kommun är om det finns misstanke om att barnet under den tillfälliga vistelsen i den andra kommunen på något sätt är inblandad i hantering av droger, befaras ägna sig åt stölder eller skadegörelser, rör sig i kriminella kretsar eller utsätts för rekryteringsförsök av kriminella gäng.

För att fullt ut kunna tillvarata barnets bästa kan det i vissa fall finnas behov av efterföljande kontakter mellan den utlämnande och mottagande myndigheten, till exempel kan den kommun som är ansvarig för den underårige och som med stöd av bestämmelsen lämnat ut uppgifter behöva få information om några åtgärder vidtagits av den andra kommunen.

Utredningen har kommit fram till att det inte finns behov av att införa en reglering som närmare anger ansvarsfördelningen mellan kommunerna när uppgifter lämnas från en myndighet inom socialtjänsten till en annan sådan myndighet i en annan kommun. Det antas ligga i alla kommuners intresse att brott inte begås i den egna kommunen. Det får därför antas att den kommun som får informationen kommer att kunna och vilja vidta åtgärder för att förhindra den brottsliga verksamheten, även om något direkt ansvar inte är reglerat.

Utökade möjligheter för socialnämnder att inhämta uppgifter i frågor om vårdnad, boende och umgänge

Förslag: Verksamheter som avses i skollagen och som berör barn samt den som är anställd i sådan verksamhet och som har en uppgift som kan ha betydelse för bedömningen av en fråga om vårdnad, boende eller umgänge ska vara skyldiga att lämna sådana uppgifter på begäran av en socialnämnd som ska lämna upplysningar eller utföra en utredning enligt 6 kap. 19 eller 20 §§ föräldrabalken. Detsamma ska gälla när uppgifterna begärs av den som socialnämnden har utsett att utföra en utredning enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken. Uppgiftsskyldigheten ska inte gälla för en skolläkare, skolsköterska, psykolog eller kurator inom elevhälsan.

Förslag: När en socialnämnd på uppdrag av allmän domstol ska lämna upplysningar eller utföra en utredning i frågor om vårdnad, boende eller umgänge och sekretess gäller för uppgifter om var barnet eller en part har sin hemvist eller annars befinner sig ska den andre parten i målet eller ärendet inte ha rätt att ta del av uppgifter som innebär att de sekretesskyddade uppgifterna röjs. Begränsning av partsinsynen ska bara få ske om det kan antas att det intresse som sekretessen ska skydda har företrädare framför partens intresse av att ta del av uppgifterna.

Förslag: Den som inom socialnämnden eller på uppdrag av socialnämnden har handlagt ett ärende om vårdnad, boende eller umgänge enligt 6 kap. 19 eller 20 §§ föräldrabalken ska inte få höras som vittne om sådana uppgifter som en part på grund av begränsningar i partsinsynen inte har rätt att ta del av. En handling som en part på grund av begränsningar i partsinsynen inte har rätt att ta del av ska undantas från editionsplikten.

Innan rätten avgör ett mål eller ärende om vårdnad, boende eller umgänge, får den om det behövs uppdras åt socialnämnden att utföra en utredning. Utredningen syftar till att det ska finnas tillräckligt underlag för att bedöma vad som är barnets bästa. Barnets bästa ska vara avgörande i alla frågor om vårdnad, boende och umgänge vilket framgår av 6 kap. 2 a § föräldrabalken.

Många gånger är de upplysningar eller den utredning som ges in till domstolen det viktigaste och ibland det enda underlaget som fullt ut fokuserar på barnet i domstolsprocessen. Att det i detta underlag finns objektiv information från andra än föräldrarna är därmed fundamentalt för att domstolen ska kunna bedöma vad som är barnets bästa.

Socialnämnderna kan efterfråga uppgifter hos till exempel skola, förskola, fritids eller hälso- och sjukvården. För att uppgifter ska kunna lämnas ut krävs att det finns samtycke från vårdnadshavaren, i vissa fall kanske även barnet, alternativt att det finns någon sekretessbrytande bestämmelse som möjliggör ett utlämnande. Det är den som får frågan om att lämna ut uppgifter som avgör om det finns lagstöd för att lämna ut dem.

Den föreslagna bestämmelsen skulle underlätta i de situationer då samtycke inte går att inhämta. Det skulle också göra det mer tydligt för den som ska lämna uppgifter och uppgiftslämnaren behöver inte fundera på om uppgifterna kan lämnas ut.

I dag råder osäkerhet hos socialnämnder och domstolar om en socialnämnd kan ha kontakter och prata med referenspersoner på den ort där barnet eller någon närstående till barnet befinner sig utan att rätten till partsinsyn leder till att de sekretesskyddade uppgifterna röjs. Utredningen föreslår att den andre parten i målet eller ärendet inte ska ha rätt att ta del av uppgifter som innebär att de sekretesskyddade uppgifterna röjs.

Personuppgiftsbehandling och intrång i den personliga integriteten

Utredningens förslag innebär att personuppgifter, inklusive sådana som är känsliga och sådana som rör fällande domar i brottmål samt lagöverträdelse, kommer att behandlas av olika myndigheter och aktörer. Flera av de nu aktuella personuppgifterna behandlas dock redan av socialnämnderna inom ramen för deras arbete med barn.

Utredningen har bedömt att det finns författningsstöd för merparten av den personuppgiftsbehandling som kommer att bli aktuell med anledning av förslagen. För att

möjliggöra informationsutlämning enligt utredningens förslag behövs en ny ändamålsbestämmelse i förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

Utredningen bedömer att förslagen, utifrån en proportionalitets- och nödvändighetsanalys, är förenliga med dataskyddsförordningens krav. Behovet av förslagen och intresset av att stärka skyddet för barn väger tyngre än intresset av berörda enskildas personliga integritet.

Förslagets konsekvenser

Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Förslagen i betänkandet förväntas leda till att fler barn som är i behov av en socialnämnds stöd eller skydd får det. Förslagen förväntas också leda till att allmänna domstolar får mer underlag för att kunna bedöma vad som är barnets bästa i frågor om vårdnad, boende eller umgänge. Förslagen innebär därmed att barns bästa kan tillgodoses i större omfattning och att barns rättigheter kan förverkligas och tillvaratas bättre än i dag.

Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet

Förslagen kommer att ha positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet och kan på sikt leda till att färre barn begår eller utsätts för brott. Följden av att fler barn kan få en socialnämnds stöd eller skydd, att stöd eller skydd kommer kunna sättas in i ett tidigare skede och att adekvata insatser kan sättas in kommer att få positiva konsekvenser för att hålla nere brottslighet i allmänhet och ungdomsbrottslighet i synnerhet.

Konsekvenser för jämställdheten

Förslagen kommer att ha positiva effekter för jämställdheten. Förslagen avser alla barn, oavsett kön eller könsidentitet vilket är fundamentalt för att förslagen ska ha positiva effekter för jämställdheten.

Till exempel kan förslaget att det ska införas en skyldighet för socialnämnder att som huvudregel inhämta utdrag ur misstanke- och belastningsregistren avseende vissa personer i ärenden där socialnämnden utreder om den behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ökar förutsättningarna för en jämlik och jämställd behandling av alla berörda barn och deras familjer.

Huvudregeln minskar utrymmet för att utdrag ur misstanke- och belastningsregistren inhämtas baserat på en förutfattad mening eller godtycke vilket innebär att alla barn, oavsett kön eller könsidentitet, kommer att utredas på samma sätt och få ett likvärdigt beslutsunderlag.

Konsekvenser för kommunerna

Förslaget att återkoppling till en anmälningsskyldig som anmält oro för ett barn ska ske skriftligen och, om det inte finns synnerliga skäl, inom 14 dagar efter det att anmälan har inkommit innebär ett nytt åliggande för kommunerna.

Även förslaget att en socialnämnd som huvudregel i vissa fall ska inhämta uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren innebär ett nytt åliggande för kommunerna. Dessa förslag utgör därmed en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Förslagen bedöms vara nödvändiga och proportionerliga med hänsyn till behovet av att skydda barn.

Förslaget att fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid kännedom om eller misstanke att barn far illa bedöms leda till behov av ökade personalresurser och leder därmed till ökade kostnader för kommunerna.

Kostnaderna bör finansieras via det generella statsbidraget. De övriga av utredningens bedöms leda till marginellt eller inga ökade kostnader. Dessa förslag föranleder därför inte någon ekonomisk reglering.

Konsekvenser för myndigheters och övriga aktörers verksamhet

Förslaget att fler myndigheter och aktörer ska omfattas av anmälningsskyldigheten vid kännedom om eller misstanke att barn far illa innebär att de myndigheter som berörs kommer att få ett tydligt och lagstadgat ansvar för att bidra till att barn som far illa eller misstänks fara illa kommer till en socialnämnds kännedom.

Socialstyrelsen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd kommer behöva se över sina föreskrifter och allmänna råd. Socialstyrelsen kan även behöva utarbeta vägledning till stöd för socialtjänsternas tillämpning av lagstiftningen.

Förslaget om införandet av en uppgiftsskyldighet för verksamheter som avses i skollagen och som berör barn samt den som är anställd i sådan verksamhet innebär att dessa på begäran måste lämna ut uppgifter till en socialnämnd som ska lämna upplysningar eller genomföra en utredning på uppdrag av allmän domstol.

Förslaget kommer inte innebära någon ökad arbetsbelastning för de som kommer att omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Samhällesekonomiska konsekvenser

En förbättrad förmåga att förebygga och förhindra att barn far illa, vilket inkluderar att förebygga och förhindra att barn begår eller utsätts för brott, kan leda till att barn ges bättre framtidsutsikter när det gäller hälsa, utbildning, personlig utveckling och yrkesliv. Detta bedöms innebära positiva konsekvenser för samhällsekonomin.

Andra konsekvenser av förslagen

Förslagen i betänkandet innebär en ökad möjlighet till uppföljning och utvärdering av socialtjänsternas arbete med barn vilket innebär en möjlighet till kvalitetssäkring samtidigt som det kan vara förtroendeskapande och motverka desinformation och ryktesspridning.

Den rättsliga regleringen på området kommer bli tydligare och mer lättillgänglig. Detta gäller särskilt bestämmelserna avseende vilka myndigheter och aktörer som är anmälningsskyldiga vid kännedom om eller misstanke att barn far illa och vad gäller förslaget om begränsad partsinsyn när sekretess gäller för uppgift om var barnet eller en part har sin hemvist eller annars befinner sig.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen välkomnar utredningens syfte att skapa fler förutsättningar för socialtjänsten att förebygga brott och stärka skyddet för barn. Flera av förslagen kan bidra till att uppnå syftet och förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna.

Nedan redovisas synpunkter på förslagen i den ordning som de presenteras i betänkandet. Förvaltningen har framför allt fördjupat sig kring de förslag som berör socialtjänstens uppdrag, och där förvaltningen anser att det finns omständigheter som behöver kommenteras särskilt. De förslag som det inte finns några synpunkter på kommenteras inte.

Fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid oro för barn

Det är positivt att fler myndigheter och aktörer i samhället får en tydlig skyldighet att anmäla oro för barn. Flera av de myndigheter som kommer att ha en anmälningsskyldighet gör redan idag anmälningar när de uppmärksammar barn som kan fara illa. Det finns därför inte anledning att tro att ökningen av anmälningar kommer att bli dramatisk. Det är troligt att det blir en successiv ökning av antalet anmälningar till socialnämnderna i takt med att fler myndigheter och aktörer skapar rutiner och utbildar sin personal om anmälningsskyldigheten.

Den som ska få återkoppling efter en anmälan om oro för barn ska få det skriftligen och inom viss tid

Förvaltningen bedömer att den förväntade effekten av en reglering överskattas. Det finns en risk att bestämmelsen inte fångar det som utredningen önskar; en ökad anmälningsbenägenhet. Förvaltningens erfarenhet är att de som anmäler oro för barn önskar återkoppling som socialnämnden inte kan ge utan samtycke. De vill veta att barnet är skyddat, tryggt och vilken hjälp barnet får.

En obligatorisk skriftlig återkoppling kan visserligen bidra till förutsägbarhet och struktur för den som anmält, vilket är positivt. Det finns samtidigt en risk att det bidrar till ytterligare byråkratisering utan att det för den skull ger de effekter som önskas. Förvaltningen vill framhålla att en skriftlig återkoppling inte ersätter strävan efter samtycke samt behovet av dialog och samverkan mellan olika aktörer i samhället för att möjliggöra samarbete om barnet.

Utökade möjligheter till informationsdelning mellan socialtjänster

Förvaltningen bedömer att förslaget kan underlätta och möjliggöra viktigt samarbete mellan kommuner. Förvaltningen vill dock framhålla att ansvarsförfrågan för den mottagande kommunen inte är tillräckligt belyst i utredningen, det finns frågor om gränsdragning mellan kommuner som behöver förtydligas.

Utredningen beskriver exempel på situationer då det kan bli aktuellt att dela information till en annan kommun. Det kan till exempel handla om misstanke om att barnet under den tillfälliga vistelsen i den andra kommunen på något sätt är inblandad i hantering av droger, befaras ägna sig åt stölder eller skadegörelser, rör sig i kriminella kretsar eller utsätts för rekryteringsförsök av kriminella gäng. Det är svårt att utläsa av utredningen vad konsekvenserna kan komma att bli för kommunen som tar emot informationen.

Utredningen menar att kommunen som tar emot information kommer kunna och vilja vidta åtgärder för att förhindra den brottsliga verksamheten. Det finns ett tolkningsutrymme av innebörden av brottsförebyggande arbete vilket kan leda till olika uppfattningar av vilka åtgärder den mottagande kommunen förväntas göra.

Det framkommer inte i utredningen vilka åtgärder kommunen i praktiken kan eller bör vidta för att förebygga eller förhindra brottslighet. Städer och större kommuner kommer troligen att påverkas mer av bestämmelsen, vilket är viktigt att beakta i konsekvensbedömningen, inte minst den ekonomiska.

Det finns andra situationer då barn kan riskera utsättas för brott än de som ges som exempel i utredningen, till exempel vid umgängestillfällen med den andre föräldern. Även i sådana situationer är det oklart vilka åtgärder den mottagande kommunen har möjlighet att göra för att förhindra brottslig verksamhet och hur långt ansvaret för den mottagande kommunen sträcker sig.

Bedömning av ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer, liksom utredningen, att ett av utredningens förslag kommer att leda till ökade kostnader. Att fler myndigheter och aktörer ska vara anmälningsskyldiga vid kännedom om eller misstanke att barn far illa, kommer att innebära ett ökat behov av personalresurser. Förvaltningen bedömer att förslaget om informationsdelning mellan kommuner kommer att påverka Malmö stad och andra större kommuner och att det kan komma att innebära ett ökat behov av personalresurser.

Bedömning av konsekvenser för barnets rättigheter

Förvaltningen bedömer att förslagen i utredningen bidrar till att barnets bästa kan tillgodoses i större omfattning och att barns rättigheter tas till vara i större utsträckning än i dag.

Utredningen har över lag beaktat barnkonventionen samt analyserat förslagen i förhållande till relevanta artiklar väl. Barn som rättighetsbärare och socialnämndernas särskilda ansvar för skydd och stöd för barn är centralt i utredningen.

Bedömning av konsekvenser för jämställdhet

Förvaltningen bedömer att de föreslagna bestämmelserna omfattar både flickor och pojkar och instämmer i utredningens bedömning om att förslagen har positiva effekter för jämställdheten.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef
Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef
Avdelningschef Truls Hallin